نام و نام خانوادگی		اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران مدیریت آموزش و پرورش منطقه ۲ دبیرستان غیردولتی دخترانه سما متوسطه دوره دوم پایه دوازدهم آزمون ترم اول ۱۴۰۵-۱۴۰۴	شماره صندلی		مهر مدرسه
نام درس	فارسی ۳		تاریخ آزمون	۱۴۰۴/۱۰/۳۰	
نام دبیر	خانم مولائی		مدت امتحان	۹۰ دقیقه	
نمره با عدد:		نمره با حروف:		تاریخ و امضاء:	

ردیف	سوالات	بارم
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	**کدام واژه، جزء معانی کلمهٔ مشخص شده نیست؟** عُصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. (برتر، برگزیده، بالیده، صفوت)	۰/۲۵
۲	**معنی کدام واژه در برابر آن نادرست است؟** الف) اشتیاق: میل قلب است به دیدار محبوب. ب) مراقبت: نگاه داشتن دل از توجّه به غیرحق. پ) انبساط: حالتی که در آن، احساس رودربایستی نباشد. ت) زاهد: پارسای گوشه نشین که کار او نظارت بر اجرای احکام دین است.	۰/۲۵
۳	**معادل معنایی واژهٔ مشخص شده در بیت «همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی/ همه نوری و سُروری، همه جُودی و جَزایی» در کدام گزینه نیامده است؟** الف) تو حکیمی، تو عظیمی، تو کریمی، تو رحیمی — تو نمایندهٔ فضلی، تو سزاوار ثنایی ب) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی — نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی پ) سریر مُلک عطا داد کردگار تو را — به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد ت) کرم بین و لطف خداوندگار — گنه بنده کرده است و او شرمسار	۰/۲۵
۴	**کدام معنی از واژهٔ «دلاویز» در جملهٔ «باز در سایهٔ دلاویز چادرها، سفره های پُر سخاوت ایل را گستردند.» برنمی آید؟** الف) جمال ب) زیبا پ) خوب ت) پسندیده	۰/۲۵
۵	**در گروه کلمات زیر، «غلط های املایی» را بیابید و شکل درست آن را بنویسید.** «اتراق و اقامت- تریاق و پادزهر- مار غاشیه- حوالهٔ بانک- مسطور و پوشیده- تزویر و ریا- تضرّع و زاری- حلیه و زیور- سنا و ستایش- مفرّح ذات- سباح و سپیده دم- مباهات و سرافرازی»	۰/۷۵
۶	**در کدام گزینه، املای واژه ای نادرست است؟ شکل درست آن را بنویسید.** الف) و از آن است که پیامبران، همه از اینجا برخواسته اند و به سوی شهرها و آبادی ها آمده اند. ب) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.	۰/۵
۷	**املای درست را از داخل کمانک برگزینید.** الف) گفت: «از (بهر- بحر) غرامت، جامه ات بیرون کنم» ب) تا وارهی از دَم (ستوران- سطوران) پ) آیین طریق از نفس پیر (مقان- مغان) یافت	۰/۷۵

www.kanoon.ir

۸	**در نوشته(بدان که از جمله نام های حُسن یکی جمال است و یکی کمال و هیچ کس را نبینی که او را به جمال میلی نباشد.)** الف)یک مورد حذف فعل بیابید و بنویسید. ب)مرجع ضمیر او را در نوشته تعیین کنید.	۰/۵
۹	**نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.** (چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامن ام از دست برفت.)	۰/۷۵
۱۰	**بیت زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید:** **«جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است»** **الف)** کدام واژه در این بیت، واژه ای «هم آوا» در زبان فارسی دارد؟ **ب)** ترکیب «غرقه به خون» دارای چه نقشی است؟	۰/۲۵ ۰/۵
۱۱	**در عبارت (دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد.):** الف) نوع (را) در این عبارت از چه نوعی است؟ ب)نقش دستوری واژه دایه چیست؟	۰/۵
۱۲	**کاربرد معنایی فعل «نیست» در کدام یک از مصراع های زیر متفاوت است؟** الف) محرم این هوش جز بی هوش نیست ب) گفت: «هشیاری بیار، اینجا کسی هشیار نیست!» پ) لیک چشم و گوش را آن نور نیست ت) گفت: «جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست.»	۰/۵
۱۳	**در هر یک از مصراع های زیر کاربرد معنایی افعال را مشخص کنید.** الف)گفت:نزدیک است والی را سرای آنجا شویم. ب)گفت: می بسیار خوردی زان چنین بی خود شدی.	۰/۵
۱۴	**مصرع(جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن)، را از شیوه بلاغی به شیوه عادی برگردانید.**	۰/۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۵	**واژگان پدید آورندهٔ آرایهٔ لفظی «سجع» در عبارت زیر، کدام اند؟** **«سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد و دیوانگی عشق بر همه عقل ها افزون آید.»**	۰/۵
۱۶	**به غزل هایی که محتوای آنها بیشتر مسائل اجتماعی و سیاسی است،..... می گویند.**	۰/۵
۱۷	**شاعر برای آفرینش آرایهٔ ادبی «حُسن تعلیل» در بیت زیر، چه دلیلی را بیان کرده است؟** **«تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماد کردند»**	۰/۵

www-karnoon-ir

۱۸	**آرایهٔ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.** الف) هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت/ آری نداشت غم که غم بیش و کم نداشت (تضاد- کنایه) ب) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب/ تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند (تشخیص- حس آمیزی)	۰/۵
۱۹	**آرایه های ادبی به کار رفته در ستون «ب» به کدام یک از متن های ستون «الف» مربوط می شود؟ (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.)** **ستون الف** الف) گفت: «ای بیهوده گو، حرف کم و بسیار نیست.» ب) عاشق بادا که عشق، خوش سودایی است پ) اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده. ت) نتوان شِبه تو گفتن که تو در وهم نیایی **ستون ب** ۱) ایهام ۲) تضاد ۳) مجاز ۴) تلمیح ۵) تشخیص	۱
۲۰	**با توجّه به سروده های زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.** **«محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت: ای دوست، این پیراهن است، افسار نیست»** **گفت: «مستی، زان سبب افتان و خیزان می روی» گفت: «جُرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست»** **گفت: «نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم» گفت: «والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست؟»** الف) این ابیات در چه قالبی سروده شده اند؟ ب) این سروده ها، بر پایهٔ «گفت و گو» یا «سؤال و جواب» سروده شده است؛ این نوع گفت و گو در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟ پ) بیت سوم از نظر شیوهٔ بیان (جِد- طنز) با این سرودهٔ حافظ چه وجه اشتراکی دارد؟ «با محتسب عیب مگویید که او نیز پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است»	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۵
۲۱	**کدام گزینه، مصراع دوم بیت زیر است؟** **« دست از مس وجود چو مردان ره بشوی .....»** الف) آن گه رسی به خویش که بی خواب و خور شوی ب)تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی	۰/۵
۲۲	**مصراع نخست بیت زیر را مرتب کنید.** **«سایه برگ- جویبار- مگریز- زین- ای- جاری کاین گونه فرصت از کف دادند بی شماران»**	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
	الف) درک مطلب:	
۲۳	**شاعر در بیت زیر به بیدادگری کدام پادشاه اشاره دارد؟** **(آن کسی را که در این مُلک سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است)**	۰/۵
۲۴	**شاعر در بیت «خاکی است که رنگین شده از خون ضعیفان/ این مُلک که بغداد و ری اش نام نهادند» رونق و اعتبار بغداد و ری را در چه دانسته است؟**	۰/۵

www-kanoon.ir

۲۵	**در بیت (بفکن ز بن این اساس تزویر بگسل ز پی اینن نژاد و پیوند)به چه مفهومی اشاره دارد؟**	۰/۵
۲۶	**بیت «گفت: آگه نیستی کز سر در افتادت کلاه/ گفت: در سر عقل باید، بی کلاهی عار نیست!»:** الف) کدام عبارت، مفهوم «مستی و عدم تعادل» را می رساند؟ ب) بیت، بیان کنندهٔ کدام ویژگی محتسب است؟	۰/۵ ۰/۵
۲۷	**دلیل ناتوانی توصیف خداوند در بیت «گر کسی وصف او ز من پرسد/ بی دل از بی نشان چه گوید باز؟» در کدام گزینه آمده است؟** الف) آشکار نبودن خداوند ب) توصیف ناپذیری خداوند پ) عدم شناخت خداوند ت) گستردگی نعمت های خداوند	۰/۵
۲۸	**با توجّه به بیت «در دفتر زمانه فتد نامش از قلم/ هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت» دلیل گمنامی ملّت ها ..... دانسته شده است.**	۰/۵
	ب) معنی شعر و نثر:	
	سروده ها و نوشته های زیر را به فارسی روان معنی کنید.	
۲۹	**نی، حریف هر که از یاری بُرید**	۰/۵
۳۰	**ای عزیز، پروانه قوت از عشق آتش خورد.**	۰/۵
۳۱	**همه بیشی تو بکاهی، همه کمّی تو فزایی**	۰/۵
۳۲	**یک روز دنیا به روم چشم داشت و از آن چشم می زد.**	۰/۵
۳۳	**گل های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد.**	۰/۵
۳۴	**برکش ز سر این سپید معجر**	۰/۵
۳۵	**گفت: «کار شرع، کار دِرهم و دینار نیست»**	۰/۵
۳۶	**عاکفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف.**	۰/۵
۳۷	**هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش. باز جوید روزگار وصل خویش**	۰/۵
	«پیروز و سربلند باشید»	۲۰